

Віталій Сичевський

ШВИДКІСТЬ ТА ОПЕРАТИВНІСТЬ: ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

The problems associated with provision of such tasks of criminal proceedings, as quick, full, and impartial investigation and trial provided for in article 2 of the Criminal procedural code of Ukraine. Listed on its relationship with such legal category as the efficiency of criminal proceedings, disclosed the legal nature of efficiency and given its definition. In the calculation made according to international experience to improve the efficiency of criminal proceedings, law enforcement practice, as well as achievements of scientists. It is established that the idea of efficiency of criminal proceedings are the proper international legal basis for their establishment and use of law enforcement in Ukraine. However, it is noted the inadmissibility manifestations during the criminal proceedings slowness and reoperations.

Постановка проблеми. Чинний Кримінальний процесуальний кодекс (далі – КПК) України, прийнятий 2012 року, містить низку новел, котрі вже третій рік активно обговорюються науковою спільнотою. Серед цих новел є й ті, що стосуються проблем належного виконання такого завдання кримінального провадження, як швидке, повне та неупереджене розслідування і судовий розгляд (ст. 2 КПК України). Задля його виконання законодавець передбачив певні процедури, завдяки яким кримінальне провадження може суттєво прискоритися. При цьому в КПК України запроваджено й нові юридичні терміни, зокрема: «оперативність досудового розслідування» та «оперативність судового провадження». Так у ст.ст. 232 та 336 КПК України серед випадків проведення допиту та впізнання в режимі відеоконференції визначено необхідність ужиття цих заходів задля забезпечення оперативності досудового розслідування та судового провадження.

Слід наголосити, що в положеннях КПК України відсутнє визначення як оперативності досудового розслідування, так і судового провадження, що спонукає до неоднозначного їх розуміння та вільного тлумачення, зокрема – як умови до проведення слідчих дій. Це свідчить про недостатню наукову розробку питань, які стосуються правової природи оперативності кримінального провадження. Правильна оцінка значення такої оперативності є однією з найважливіших передумов розробки й удосконалення кримінально-процесуального законодавства, зміцнення законності у слідчій та судовій діяльності.

Стан дослідження. У процесі розвитку кримінального процесу, криміналістики та судової експертології проблемним питанням

проведення допиту і пред'явлення для впізнання приділяли належну увагу такі вчені: Л. Ю. Ароцкер, О. Я. Баєв, В. П. Бахін, Р. С. Белкін, О. М. Васильєв, В. К. Весельський, А. І. Вінберг, О. О. Ейсман, М. І. Єнікєєв, Н. І. Клименко, В. Я. Колдін, В. П. Колмаков, В. О. Коновалова, В. С. Кузьмічов, В. Г. Лукашевич, М. І. Порубов, М. В. Салтевський, М. Я. Сегай, С. А. Шейфер, В. Ю. Шепітько, В. П. Шибіко, О. Р. Шляхов, М. П. Яблоков та ін. Однак проблеми швидкості та оперативності проведення як цих дій, так і досудового розслідування і судового розгляду комплексно не досліджувалися. Ті вчені, які так чи інакше торкалися аналізованої проблематики, розкривали її в основному в межах однієї стадії кримінального провадження – досудового розслідування. Проте і серед цих учених не було єдності в оцінці значення цих категорій, не розкривалося їх співвідношення.

Метою даної статті є дослідження проблем, пов'язаних зі швидкістю та оперативністю кримінального провадження, встановлення основ їх юридичної природи, а також вироблення теоретичних напрацювань, які б сприяли вдосконаленню процедури досудового розслідування та судового розгляду з цього приводу.

Розкриття юридичної природи будь-якого правового явища передбачає встановлення його основних властивостей, котрі пов'язуються із законодавством, правовими нормами та їх практичним застосуванням. У загальній теорії права під юридичною природою певного явища розуміють «його правову характеристику, що виражає місце і функції даного явища серед інших правових реалій, відповідно до його соціальної природи»¹. Таким чином, розкриваючи юридичну природу швидкості чи оперативності кримінального провадження, з одного боку, слід установити певний клас правових явищ, до яких, за формальними ознаками, ці категорії можна віднести, а з іншого – визначити сукупність тих особливих, специфічних ознак, рис, котрі дозволять кожну з них виділити з маси схожих правових реалій.

У науці кримінального процесу можна вважати традиційними погляди щодо оперативності як якісної ознаки діяльності суб'єктів кримінального провадження, спрямованої на виконання такого завдання кримінального провадження, як швидке, повне та неупереджене розслідування і судовий розгляд, передбачений у ст. 2 КПК України. Вимога з приводу швидкості кримінального провадження опосередковано передбачається в міжнародних нормативно-правових актах.

¹ Алексєєв, С.С. (1999). *Право: Азбука–Теорія–Філософія: опыт комплексного исследования*. Москва: Статут, 237.

Так, у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. (далі – Конвенція від 04.11.1950 р.) неодноразово використовується таке словосполучення, як «розумний строк» (п. 3 ст. 5, п. 1 ст. 6 Конвенції від 04.11.1950 р.), у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права, прийнятому Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966 р. (далі – Пакт від 16.12.1966 р.), міститься словосполучення «без невинуватої затримки» (ст. 14 Пакту від 16.12.1966 р.), у Зведенні принципів захисту всіх осіб, що піддаються затриманню або ув'язненню в будь-якій формі, затвердженому Резолюцією 43/173 Генеральної Асамблеї ООН 09.12.1988 р., вживається словосполучення «без зволікання» (принцип 10) або «у терміновому порядку» (принцип 11). Використані в міжнародних документах терміни – «розумний строк», «без невинуватої затримки», «без зволікання», «у терміновому порядку» – спроможні якнайкраще охарактеризувати вимоги світового суспільства щодо термінів кримінального провадження, де час для обмеженої в правах особи може відігравати важливу роль.

Так, Європейська комісія з прав людини (далі – Європейська комісія) і Європейський Суд з прав людини (далі – Європейський Суд), вирішуючи, чи виконана вимога п. 1 ст. 6 Конвенції про «розумний строк», беруть до уваги такі чинники: складність певного провадження; наслідки недотримання розумного строку для заявника; оперативність роботи відповідних органів; власна поведінка заявників.

Термін «розумний строк» у п. 3 ст. 5 Європейська комісія і Європейський Суд також визначають, зважаючи на конкретні факти по кожному провадженню, і враховують при цьому такі елементи: фактичну тривалість затримання; тривалість попереднього затримання залежно від характеру правопорушення, встановленого покарання і покарання в разі пред'явлення обвинувачення; матеріальні, моральні та інші наслідки для затриманого; поведінку обвинуваченого; порядок проведення розслідування; поведінку відповідних судових органів.

Конвенція від 04.11.1950 р. вважає грубим порушенням прав людини занадто тривале кримінальне провадження. Таке порушення розглядається у двох аспектах. По-перше, коли в законодавстві країни немає правових інститутів, що гарантують розгляд справи протягом «розумного строку». При цьому Європейський Суд зобов'язує держави організувати свою судову систему так, щоб їхні суди могли виконувати кожну вимогу ст. 6 Конвенції (наприклад, рішення у справі «Добертен проти Франції» від 25.02.1993 р.). По-друге,

порушенням прав людини вважається недотримання встановлених національним законодавством процесуальних строків органами досудового розслідування і судами.

У рекомендації № R (81) 7, прийнятій Комітетом міністрів Ради Європи 14.05.1981 р., йдеться про те, що судочинство нерідко має настільки складний, тривалий і цінний характер, що приватні особи, а саме ті, які перебувають в економічно несприятливому становищі, відчують труднощі у здійсненні своїх прав, і з огляду на це урядам держав-членів необхідно вжити або підсилити, залежно від обставин, усі заходи, які вони вважають за необхідні, з метою поступової реалізації вищеперерахованих принципів.

На двадцятій нараді «Ефективність і справедливість правосуддя по цивільних, кримінальних і адміністративних справах», що відбулася 11.06.1996 р. – 12.06.1996 р. у Будапешті, міністри юстиції країн Європи підтвердили необхідність гарантувати громадянам право на доступ до правосуддя і справедливого розгляду в розумний строк, що є одним з основних принципів будь-якого демократичного суспільства.

В окремих країнах питанню швидкого кримінального провадження приділено належної уваги і воно закріплено в конституціях. Так, Поправка VI до Конституції Сполучених Штатів Америки, котра набрала чинності ще 1791 року, передбачає, що в усіх випадках кримінального переслідування обвинувачений має право на швидкий і прилюдний суд. Конституція Японії 1947 року у ст. 37 також гарантує обвинуваченому право на швидкий і відкритий розгляд своєї справи безстороннім судом. Таке ставлення підтверджується відповідно й практикою правозастосування. Так, у справі «Сміт проти Хоуї» Верховний суд США встановив, що гарантування закріпленого в Поправці VI до Конституції права прискореного розгляду справ дає змогу: 1) запобігти неналежному ув'язненню перед судовим розглядом; 2) зменшити напругу і занепокоєння, що асоціюються з формальним обвинуваченням; 3) обмежити можливості того, що тривале затримання послабить спроможність обвинуваченого захистити себе¹.

У Конституції України, на жаль, не передбачені гарантії оперативного кримінального провадження, але ст. 9 Основного Закону нашої країни встановлено, що чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких дала Верховна Рада України, є частиною

¹ Бернхем, В. (1999). *Вступ до права та правової системи США*. Київ: Україна, 284.

національного законодавства. Відповідно до Закону України від 22.12.1993 р. «Про міжнародні договори України» такі договори застосовуються в порядку, передбаченому для норм національного законодавства, і підлягають неухильному дотриманню, а Президент і Кабінет Міністрів України вживають заходів, що забезпечують їх виконання. Україна 11.11.1995 р. приєдналася до Ради Європи і була прийнята в члени цієї авторитетної міжнародної організації з умовою, що національне законодавство буде приведено у відповідність до європейських стандартів. З цього моменту впровадження (імплементация) міжнародних правових норм стало одним із важливих завдань законодавчої діяльності Верховної Ради України. Враховуючи це, ідеї оперативності кримінального провадження мають відповідне міжнародно-правове підґрунтя для їх укорінення та застосування в правозастосовній діяльності в Україні.

У КПК України (ст. 2) швидкість розглядається законодавцем виключно як завдання кримінального судочинства. Сформульовано воно стосовно кримінального процесу як єдиного цілого, що включає діяльність усіх органів досудового розслідування, прокуратури і суду, і повинно вирішуватися у всіх кримінальних провадженнях. Входячи до системи завдань, швидкість кримінального судочинства пов'язана з іншими завданнями і її успішне вирішення залежить від вирішення інших.

Швидке кримінальне провадження сприяє встановленню об'єктивної істини, є важливою передумовою здійснення правосуддя, вимоги невідворотності покарання за кожний учинений злочин. Необхідною умовою успішного розкриття злочину є своєчасне виявлення і закріплення слідів злочину, збирання доказів, які як обвинувачують, так і виправдовують особу. Зволікання з проведенням тих чи інших слідчих дій часто призводить або до втрати самої можливості одержати докази, або до її зменшення. Швидке кримінальне провадження є необхідним і для захисту прав потерпілого та цивільного позивача, інтереси яких вимагають якнайшвидшого і реального відшкодування заподіяного злочином збитку, а також для захисту від зайвого обмеження прав і законних інтересів особи, яка обвинувачується у вчиненні злочину, а також цивільного відповідача. Швидкість провадження сприяє також запобіганню вчиненню нових злочинів. Своєчасне притягнення до кримінальної відповідальності, засудження особи, яка вчинила злочин, застосування до неї справедливого покарання створюють необхідні умови, що перешкоджають правопорушникові продовжувати злочинну діяльність. Тривале і неефективне провадження, навпаки, створює обстановку безкарності,

призводить до вчинення злочинцем нових злочинів. Швидке здійснення кримінального судочинства дозволяє максимально наблизити момент призначення покарання до моменту вчинення злочину, що підвищує виховний і запобіжний вплив покарання.

Високі темпи слідства мають надзвичайно важливе значення: чим швидше органи досудового розслідування виявлять особу, що вчинила злочин, закріплять докази й подадуть їх до суду, тим вдаліше вони виконають покладене на них завдання і створять необхідні передумови успішного вирішення судом даного провадження.

Швидкість розслідування має величезне значення для якості слідства. Чим більше часу мине з моменту вчинення злочину, тим важче відновити обставини, пов'язані з подією злочину, зібрати і закріпити необхідні докази, знайти і викрити злочинця. Можна впевнено сказати, що повільність у роботі правоохоронних органів працює на злочинця: знищуються або змінюються речові й письмові докази; у пам'яті свідків стираються окремі, часом істотні деталі злочину; ускладнюється розкриття злочину і відшкодування заподіяного ним матеріального збитку.

Зрозуміло, швидкість проведення досудового та судового слідства не повинна підмінятися поспішністю, за якої можуть бути упущені істотні обставини справи. Підвищення якості досудового слідства і судового розгляду кримінальних проваджень настійно вимагає усунення тяганини, що нерідко зустрічається в діяльності органів досудового розслідування, а також суду. Повільність і неоперативність у їхній діяльності пояснюється різними причинами, у тому числі безвідповідальністю окремих слідчих і суддів, неналежною організацією їхньої роботи, а також недостатньою вимогливістю до підлеглих з боку прокурорів, що здійснюють керівництво розслідуванням, а також голів відповідних судів.

Практика показує, що своєчасна реєстрація злочинів і проведення без зволікання слідчих дій у більшості випадків забезпечують розкриття злочину й істотно скорочують строк розслідування. Навпаки, зволікання з проведенням слідчих дій, а іноді навіть відтермінування їх лише на кілька годин, може призвести до втрат важливих доказів, до необхідності провадження в подальшому цілої низки слідчих дій задля поновлення доказів, які втрачено через неоперативність слідчих.

Суттєвий вплив на якість кримінально-процесуальної діяльності, у тому числі й щодо її часової упорядкованості, справляють декілька чинників. Першим із них є розвинутий та ефективний правовий механізм здійснення кримінально-процесуальної діяльності, який

би поєднував, з одного боку, гарантії дотримання прав учасників процесу, з іншого – гарантії можливості своєчасного та якісного виконання органами покладених на них обов'язків (принцип пропорційності). Другий – людський чинник. Саме правозастосувач (слідчий, прокурор і суд) своїми діями може забезпечити ефективний правовий вплив на суспільні відносини. Тому важливо, щоб він був політично зрілим і бездоганним у моральному відношенні, поєднував у собі високу фахову підготовку з громадянською мужністю, непідкупністю, загостреним почуттям справедливості. З погляду досліджуваного принципу особа, у провадженні якої знаходиться кримінальне провадження, повинна, по-перше, чітко бачити переваги своєчасного провадження процесуальних дій і усвідомлювати об'єктивну потребу якнайшвидшого розкриття злочину, покарання осіб, що його вчинили, і відновлення порушених прав і законних інтересів потерпілого; по-друге, вміти в будь-якій ситуації підпорядковувати свою діяльність і діяльність інших учасників процесу вимоги швидкості. Третій чинник – організаційний. Він означає, по-перше, що особа, яка проводить розслідування, повинна бути дійсно процесуально самостійною, а судді – незалежними, всі органи і посадові особи зобов'язані точно і негайно виконувати їхні вимоги і надавати всіляку допомогу; по-друге, керівники правоохоронних органів повинні розробити дійові механізми взаємовідносин слідчих, прокурорів і суддів з відповідними службами і підрозділами; по-третє, держава має постійно вживати заходів, спрямованих на поліпшення матеріально-технічного оснащення органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю, і забезпечення гідного рівня життя їхніх працівників, щоб слідчі не відволікалися від виконання своїх функцій. Четвертий чинник – використання науково-технічних досягнень, які вже підтвердили свою ефективність, і насамперед у процесі доказування обставин учинення злочину. Одні технічні засоби спроможні примножити можливості людини в пошуку слідів злочину, а значить, і прискорити цей процес, інші можуть дозволити швидко, надійно і надовго закріпити ці сліди, надаючи їм статус доказів. Варто зауважити, що можливості впровадження різноманітних науково-технічних розробок у слідчо-судову практику постійно розширюються з розвитком науки і техніки.

В юридичній літературі існують різні погляди щодо правової природи швидкості кримінального провадження як одного з напрямів виконання завдання, передбаченого ст. 2 КПК України. Одні вчені вважають її принципом кримінального провадження, інші – проявом такої ознаки правосуддя, як публічність, а дехто навіть переконує,

що швидкість є лише часовою властивістю кримінального судочинства або ще й умовою досудового слідства. Видається, що в питанні з'ясування правової природи слід виходити від особливостей правового закріплення тих чи інших правових положень. А в КПК України швидке, повне та неупереджене розслідування і судовий розгляд визнаються виключно завданням кримінального провадження. Саме на його вирішення й має скеровуватися діяльність суб'єктів кримінального процесу. Відповідне скерування відбувається завдяки системі принципів кримінального провадження. Відмічається, що категорія «завдання» відповідає на запитання – на що спрямована діяльність, а категорія «принцип» – як, яким чином вона має здійснюватися¹. Таким чином, у результаті порівняння категорій «швидкість» та «оперативність» стикаємося із співвідношенням «мета (завдання) – принцип». При цьому метою є те, на що спрямована діяльність, результат, якого прагнуть досягти (швидке кримінальне провадження). Принцип вказує на те, як слід діяти, щоб досягти наміченої мети (оперативно). Адже будь-яке пізнання складається не лише з постановки мети, а й із визначення того єдино правильного, істинного шляху, що обов'язково приведе до неї².

Таким чином, кожне окреме завдання кримінального провадження має певні процесуальні гарантії свого виконання. Зміст завдання здатен визначати характер і систему принципів, котрі за своєю сутністю виступають гарантіями його виконання. Щодо швидкості кримінального провадження, то видається, що першою такою гарантією є – оперативність такого провадження.

В етимологічному значенні слово «оперативність» означає здатність правильно і швидко виконувати ті чи інші практичні завдання³; спроможність швидко, вчасно виправити або спрямувати хід справ⁴. Оперативність – це якісний показник діяльності державних органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю. Кримінальний процес проводиться в інтересах держави і суспільства. Цим підкреслюється цілеспрямований характер діяльності органів розслідування, прокуратури і суду. Ці органи зобов'язані своєю активністю і ініціативою в започаткуванні кримінально-процесуальних відносин, розслідуванні

¹ Байков, А.Д., Карпец, И.И. (1989). *Курс советского уголовного процесса. Общая часть*. Москва: Юридическая литература, 139.

² Кокорев, Л.Д., Кузнецов, Н.П. (1995). *Уголовный процесс: доказательства и доказывание*. Воронеж: Изд-во Воронежского университета, 29.

³ Яременко, В.О., Сліпущко, О. (1998). *Новий тлумачний словник української мови: в 4 т. Т.3*. Київ: Аконті, 111.

⁴ Ожегов, С.И. (1998). *Словарь русского языка*. Москва: Русский язык, 356.

й вирішенні кримінальних проваджень поєднувати з усебічним захистом прав і законних інтересів усіх осіб, що беруть у ньому участь. Активність означає, що особа, яка веде кримінальне провадження, за своєю ініціативою розшукує докази, вживає всіх необхідних заходів для розкриття злочину, для виявлення і викриття злочинця, для запобігання переховуванню слідів злочину й уникненню законної відповідальності. Внаслідок цього особа, що веде процес, не може і не повинна чекати, поки зацікавлена особа чи установа повідомить їй про ті або інші істотні для кримінального провадження обставини і подасть ті або інші докази, – вона сама з'ясовує все, що потрібно для правильного розслідування і якнайшвидшого вирішення провадження, вона сама зобов'язана з'ясувати та перевірити всі факти вчинення злочину, виявити і викрити всіх осіб, що брали в цьому участь.

Але виконання завдання щодо швидкості кримінального провадження не обмежується лише реалізацією гарантії (принципу) оперативності. Таке виконання пов'язується з реалізацією інших принципів кримінального провадження, зокрема із справедливістю суду. Так, В. Т. Маляренко вважає, що швидке, повне розкриття злочинів і невідворотність кримінальної відповідальності – це завдання, притаманні кримінальному процесу тоталітарної держави і мають скоріше ідеологічне, ніж процесуальне забарвлення. Одночасно вчений відзначає, що однією з найбільш серйозних перепон, що перешкоджають Україні ввійти до європейського співтовариства, стати членом усіх європейських міжнародних структур й у зв'язку з цим одержувати кредити й інвестиції, є проблема щодо справедливості суду¹. Виникає запитання: чи доречно говорити про справедливість суду і його рішення, прийнятого через багато місяців, а то і через роки з моменту вчинення злочину? Позитивна відповідь малоімовірна. Ще Чезаре Беккарія, досліджуючи вплив швидкості судочинства на ефективність застосування кримінального закону, писав: «Чим скоріше настає покарання за злочином, чим ближче до нього, тим воно справедливіше, тим воно корисніше. Справедливіше – бо рятує винного від зайвих і жорстоких мук, що викликаються невідомістю... Чим скоріше воно настає, тим корисніше, бо чим менше минуло часу між злочином і покаранням, тим сильнішим і тривалішим буде в голові людини зв'язок цих двох ідей: злочину і покарання, тому вони мимоволі будуть сприйматися – одне як причина, а друге як необхід-

¹ Маляренко, В.Т. (2000). Про завдання кримінального судочинства. *Вісник Верховного Суду України*, 6, 39.

ний і неминучий наслідок... Зволікання призводить лише до того, що ці дві ідеї дедалі далі й більше віддаляються одна від однієї»¹.

Серед гарантій швидкості кримінального провадження слід назвати й своєчасність виконання тих чи інших процесуальних дій. Існування принципу своєчасності відстоює В. М. Жуковський, і його сутність учений бачить у забезпеченні часової упорядкованості процесуальних дій усіх учасників процесу, максимально підпорядкованої вирішенню завдань кримінального судочинства. Причому автор не ототожнює і не протиставляє цей принцип швидкості кримінального судочинства. Він вважає, що «швидкість припустима лише в межах тривалості, призначеної для вчинення тієї або іншої дії (наприклад, навіть найшвидші дії учасників судового розгляду з дослідження доказів не можуть відбуватися інакше як у межах судового слідства)». Дана конструкція (у строк – і лише потім швидко) обумовлена, на думку вченого, двома обставинами. «По-перше, реальністю ситуацій, коли дії, що швидко чиняться, перевищують установлений строк... По-друге, прийнятністю швидкості лише в рамках максимальних строків діяльності органів кримінального судочинства і необхідністю неухильного дотримання мінімальних строків, як правило, прямо пов'язаних із забезпеченням прав і законних інтересів громадян, що залучені до процесу...» Крім цього, «реалізація вимоги швидкості не передбачає порушення встановленої послідовності дій, у зв'язку з чим не може бути виправданим пропущення необхідних дій, що прискорюють провадження». Підсумовуючи наведене, В. М. Жуковський дійшов висновку, що «своєчасність у порівнянні зі швидкістю є вимогою більш змістовною, спроможною в найбільш концентрованому вигляді не лише відобразити все різноманіття часових відносин, що виникають у сфері кримінального судочинства, але й позначити їх нерозривний зв'язок з обґрунтованістю процесуальних дій, що передбачає дотримання процедури і послідовності вчинення цих дій... Швидкість же, – продовжує автор, – скорочуючи зв'язок між діями, які виконуються послідовно, робить кримінально-процесуальну діяльність ще більш монолітною, а значить, і більш результативною, бо від ступеня наближення однієї дії до іншої нерідко залежить результат останньої, а це, у свою чергу, може вплинути на обґрунтованість дій, виконуваних після цього»². Таким чином, В. М. Жуковський вважає, що в кримінальному процесі діє принцип своєчасності, який безпосередньо пов'язаний із

¹ Беккариа, Ч. (1939). *О преступлениях и наказаниях*. Москва: Юриздат, 261–286.

² Жуковский, В.М. (1989). *Проблема времени и своевременности в советском уголовном процессе*. Свердловск: Свердловский юридический институт, 79.

належним виконанням завдання щодо швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду. Водночас під своєчасністю слід розуміти передусім виконання процесуальних дій вчасно. Щоб сказати, що процесуальна дія була виконана своєчасно, необхідно виходити щонайменше з трьох критеріїв: по-перше, строків, установлених у законі або на підставі закону (якщо строк не передбачений, то процесуальна дія повинна бути виконана за наявності зазначених у КПК України підстав для їх проведення, але в межах строків, визначених для окремих стадій процесу); по-друге, обставин кримінального провадження; по-третє, особливостей методики розслідування певної категорії проваджень. Порухення послідовності проведення процесуальних дій (наприклад, провадження слідчих дій до офіційної реєстрації факту вчинення кримінального правопорушення або не роз'яснення правового становища обвинуваченому до першого його допиту) є порушенням режиму законності й неминуче пов'язано з порушенням інших, як правило, таких, що не стосуються часових аспектів, завдань та принципів положень.

На підставі викладеного можна зробити такі висновки.

1. Швидке, повне та неупереджене розслідування і судовий розгляд є самостійним завданням кримінального провадження, яке може бути успішно виконано лише завдяки належній реалізації системи принципів кримінального провадження. Ці принципи (зокрема, оперативність кримінального провадження, його своєчасність, справедливість суду) за своєю сутністю є гарантіями виконання зазначеного завдання.

2. Швидке, повне та неупереджене кримінальне провадження (що включає в себе досудове розслідування і судовий розгляд) та його оперативність співвідносяться в кримінальному судочинстві як завдання і гарантія його виконання.

3. Оперативність є принципом кримінального провадження, який притаманний швидкому кримінальному провадженню та характеризує діяльність слідчого, прокурора та судді з якісної сторони і полягає в активній та ініціативній поведінці цих суб'єктів, спрямованій на якнайшвидше започаткування кримінально-процесуальних правовідносин, розслідування та вирішення кримінальних проваджень. При цьому оперативність є недоцільною без усебічного забезпечення прав, свобод і законних інтересів осіб, залучених до сфери кримінального судочинства.